

JŪRINĖS KULTŪROS KOORDINACINĖS TARYBOS PROTOKOLAS

2017 m. spalio 18 d. Nr. (20.26.)-TAR1- 144
Klaipėda

Posėdis įvyko 2017 m. spalio 10 d. 15.35 val.

Vieta: 137 Pasitarimų kambarys, I a., Klaipėdos miesto savivaldybė, Liepų g. 11

Posėdžio pirmininkas – Petras Bekėža, Lietuvos jūrininkų sąjungos pirmininkas, Jūrinės kultūros koordinacinės tarybos pirmininkas.

Posėdžio sekretorė - Raimonda Mažonienė, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Ugdymo ir kultūros departamento Kultūros skyriaus vyr. specialistė.

Dalyvauja Jūrinės kultūros koordinacinės tarybos nariai (11 iš 20):

1. Danguolė Balsė, Laivų statybos ir remonto mokyklos tarybos pirmininkė, Personalo vedėja;
2. Petras Bekėža, Lietuvos jūrininkų sąjungos pirmininkas;
3. Ramūnas Janušas, Jūrinio paveldo asociacijos pirmininkas;
4. Aleksandras Kaupas, VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos Uosto priežiūros skyriaus vyr. dispečeris;
5. Gintautas Kutka, Lietuvos laivų savininkų asociacijos vykdančysis direktorius;
6. Ričardas Lučka, Jūrų kapitonų klubo narys;
7. Vidas Pakalniškis, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Ugdymo ir kultūros departamento Kultūros skyriaus vyr. specialistas;
8. prof. Viktoras Senčila, Lietuvos aukštosios jūreivystės mokyklos direktorius;
9. Vidmantas Matutis, Lietuvos marinistikos žurnalistų klubo „Marinus“ prezidentas;
10. Olga Žalienė, Lietuvos jūrų muziejaus direktorė;
11. Romandas Žiubrys, VšĮ „Klaipėdos šventės“ direktorius.

Kiti posėdžio dalyviai:

1. Vytautas Petrulis, asociacijos „Jūros veteranai“ pirmininkas;
2. Dainius Elertas, Lietuvos jūrų muziejaus istorikas-muziejininkas.

DARBOTVARKĖ:

1. **Dėl buvusio Lietuvoje laivyno atminimo įamžinimo.**
2. **Diskusija dėl Baltijos jūroje nuskendusiu žmonių įamžinimo.**
3. **Informacija apie ankstesnių sprendimų vykdymą, tolesnių veiksmų aptarimas.**

Posėdžio medžiaga:

1. Asociacijos „Jūros veteranai“ 201710-09 raštas Nr.6-17/10 „Dėl buvusio Lietuvoje laivyno įamžinimo“, 1 lapas;
2. Asociacijos „Jūros veteranai“ siūlomos laivyno įamžinimo kompozicijos eskizai, 2 lapai;
3. V. Matučio pristatymas 2017-10-10 posėdžiui „Dėl jūrininkų atminimų lentelių ant molo“ ir siūlomas nutarimo projektas, 2 lapai;
4. Nuskendusiu Lietuvos laivų sąrašas, 3 lapai;
5. Jūroje ir vandenyuose žuvusiųjų Lietuvos jūrininkų, buriuotojų, žvejų sąrašas, 10 lapų;
6. Atminimo lentelių ant molo nuotraukos, 2 vnt;

7. JKKT 2017-09-14 el. paštu nusiųstas atsakymas asociacijos NTGS valdybos nariui Tomui Markevičiui, 1 lapas;

8. Tomo Markevičiaus 2017-09-14 el. paštu atsiųstas atsiliepimas į JKKT atsakymą, 1 lapas;

9. Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2017-09-14 sprendimas Nr.T2-214 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimo Nr.T2-261 „Dėl jūrinės kultūros koordinacinės tarybos sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“, 2 lapai;

1. SVARSTYTA. Dėl buvusio Lietuvoje laivyno atminimo įamžinimo.

Pranešėjas - Vytautas Petrulis, asociacijos „Jūros veteranai“ pirmininkas.

P. Bekėža priminė, kad Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisija (toliau – Komisija) 2016 m. rugsėjo mėn. svarstė klausimą dėl paminklo buvusiam Lietuvos laivynui. Komisija iš esmės pritarė Lietuvos laivyno įamžinimui, tačiau nepritarė paminklo idėjai ir pasiūlė asociacijai „Jūros veteranai“ pasitarti su jūrine bendruomene dėl kitokių įamžinimo formų. Asociacija „Jūros veteranai“ pakeitė klausimo formuluotę ir jį pavadino „Dėl buvusio Lietuvoje laivyno įamžinimo“.

V. Petrulis papasakojo, kad idėja dėl buvusio Lietuvos laivyno įamžinimo svarstoma jau 3 metus. Cituodamas Komisijos 2016 m. rugsėjo 14 d. protokolą, pabrėžė, kad nesutinka su Komisijos siūlymu mieste naudoti kitokius jūrinės kultūros simbolius: gaminti vėliavėles, suteikti namams jūrinius pavadinimus, pavadinti krantines, kadangi tai yra per smulku ir ištirpsta mieste. Pristatė paminklo, skirto Lietuvoje buvusio laivyno atminimui idėją ir eskizą. Taip pat pasiūlė įrengti jūrinės šlovės ženklų alėją Klaipėdoje, kurios pradžia būtų Šiauriniame rage ir toliau tęstųsi Smiltynėje, einant keliu į Lietuvos jūrų muziejų.

JKKT nariai pastebėjo, kad užrašas ant paminklo „Prarasto laivyno Lietuvoje atminimui“ skiriasi nuo klausimo formuluotės „Dėl buvusio Lietuvoje laivyno atminimo įamžinimo“.

P. Bekėža priminė, kad JKKT praeitame posėdyje patvirtino Žymių jūrinių asmenybių sąrašą, kuris, kai bus sutvarkytas, bus perduotas Komisijai.

JKKT nariai ir D. Elertas diskutavo dėl pasiūlytos paminklo idėjos ir jūrinės šlovės ženklų alėjos.

V. Pakalniškis pastebėjo, kad asociacijos „Jūros veteranai“ netenkina jau esantys atminimo paminklai: laivo „Linkuva“ įgulai Skulptūrų parke, Albatroso paminklas, paminklas žuvusiems laivams prie Lietuvos jūrų muziejaus.

D. Elertas pažymėjo, kad yra pateiktos dvi idėjos: dėl konkretaus paminklo su konkrečia forma, ir jūrinių ženklų alėjos idėja. Informavo, kad jis pritaria Komisijos nuomonei dėl jūrinių ženklų formų įvairovės, todėl pritaria V. Petrulio pasiūlytai jūrinių ženklų alėjos idėjai. Tačiau tam reikia koncepcijos.

O. Žalienė pritarė, kad alėja būtų einant keliu į Lietuvos jūrų muziejų Smiltynėje.

R. Lučka informavo, kad Jūrų kapitonų klube buvo kalbėta dėl paminklo. Pažymėjo, kad pastačius paminklą atminti buvusį laivyną Lietuvoje būtų padaryta politinė klaida, kadangi po karo Lietuva savo laivyno nebeturėjo: laivai plaukiojo ne su Lietuvos vėliava, lietuviai buvo darbo jėga laivuose ir Klaipėdos uostas buvo vieta iš kurios išplaukdavo laivai. Jei būtų kalbama apie Lietuvos jūrų laivininkystės laivus, tuomet būtų galima sutikti. Todėl jis nepritaria siūlomam paminklui.

R. Janušas pasiūlė, kad nebūtų prieraišo ant paminklo.

V. Pakalniškis pastebėjo, kad paminklas neaiškus, nes prarastas ne mūsų laivynas.

V. Senčila patikslino, kad laivyno atminimas turi būti ne liūdna gaida pažymėtas, o linksma.

A. Kaupas pasitikslino: ką tvirtiname - paminklą ar idėją? Priminė, kad praeitą kartą buvo diskutuojama dėl idėjos. Pažymėjo, kad visiškai nepritaria tam, kas užrašyta ant paminklo. Pritarė jūrinių ženklų alėjai. Pasiūlė ją apsvarstyti, nes atmintis turi būti konkreti, o ne abstrakti.

G. Kutka priminė nevykusio paminklo L. Stulpinui istoriją, kuomet dėl blogai išpildytos paminklo idėjos neatsirado jam vietos mieste. Pritarė jūrinių ženklų alėjos idėjai.

V. Senčila pažymėjo, kad pats simbolis: inkaras ir kryžius yra labai gražus, ir dažnai vartojamas.

R. Žiubrys pastebėjo, kad siūlomas paminklas yra užkoduotas negatyvas ir tokio negatyvo miestas nekomunikuos. Pritarė alėjos idėjai. Pasiūlė apie tai pakalbėti konkrečiau: konkretus laivas, ekspedicija, kapitonas ir pan. Pasiūlė neleisti negatyvių atminimo ženklų. Trūkumas yra tas, kada ženklas yra abstraktus- nes nėra apie ką tuomet kalbėti, ką aiškinti. Reikia, kad ženklai būtų meniniai objektai.

V. Pakalniškis pastebėjo, kad siūloma įamžinti nusikaltimą, neūkiškumą. Iš mūsų buvo atimti konkretūs dalykai, pvz.: konkretus dvaras, miestas, Lietuvos kariuomenė.

R. Mažonienė pastebėjo, kad asociacijai „Jūros veteranai“ laivyno, kuriame jie dirbo, kai buvo jauni, praradimo atminimas yra labai svarbus, todėl pasiūlė atsižvelgti į tą emociją. Priminė, kad netekčiai pažymėti Kryžių kalne yra statomi kryžiai.

V. Petrulis informavo, kad su Meškuičių seniūnu jau yra suderintas leidimas statyti paminklą Kryžių kalne, jeigu miestas nesutiktų. Tačiau, tam kad jį pašventinti, reikės gauti dar ir vyskupo leidimą.

P. Bekėža priminė, kad alėjos Smiltynėje sprendinius reikėtų derinti diskusijoje su miesto dailininkais.

P. Bekėža pasiūlė balsuoti, kas už buvusio Lietuvoje laivyno atminimo įamžinimą?

BALSUOTA:

UŽ- 0

PRIEŠ -7

SUSILAIKĖ - 4

NUTARTA. Nepritarti buvusio Lietuvoje laivyno atminimo įamžinimui.

BALSUOTA:UŽ- 0, PRIEŠ -7, SUSILAIKĖ - 4

2. SVARSTYTA. Diskusija dėl Baltijos jūroje nuskendusiu žmonių įamžinimo.

Pranešėjas – Lietuvos marinistikos žurnalistų klubas „Marinus“ prezidentas.

V. Matutis informavo, kad Klaipėdoje nėra vieningos tvarkos, kuri reglamentuotų žuvusių jūroje atminimą. Žuvusiems jūroje pagerbti savavališkai, be Uosto leidimo, yra atsiradusios dvi atminimo lentelės ant Šiaurinio molo: Alvydui (Iakūnas Alvydas Selmistraitis žuvo jūroje kartu su pilotu Adolfu Mačiuliu 2015-05-16) bei lentelė Gintarui K. ir Igoriui L. (žvejai išplaukę žvejoti Baltijos jūroje 2014-10-24 ir negrįžę). Uosto tarnybos pasisako prieš, kad ant navigacinių įrenginių atsirastų atminimo įamžinimo ženklai. Priminė, kad yra Albatroso paminklas, kurį statant buvo numatyta ant grindinio plokščių įrašyti žuvusių jūroje laivų ir žmonių vardus, tačiau vėliau to buvo atsisakyta. Pasiūlė, kad šalia Albatroso paminklo būtų įrengta siena ar stendas ant kurio būtų galima kabinti lenteles žuvusiems atminti. Pasiūlė JKKT toliau pildyti žuvusiųjų jūroje sąrašą (1938-2011 m.), kurį pateikė posėdžiui. Pageidavo, kad Klaipėdos miesto savivaldybės internetinėje svetainėje būtų nuoroda arba atskira dalis, kurioje būtų galima pamatyti nuolat pildomą žuvusiųjų jūroje sąrašą.

V. Pakalniškis pažymėjo, kad Uosto direkcijai atminimo lentelės netrukdo, tačiau kai tvarkys Šiaurės molą, jos bus sunaikintos. Šios lentelės yra pagamintos žuvusiųjų artimųjų, tai padarė žmonės vedami emocijų. Šiaurės molas yra ne miesto teritorija, todėl čia negali būti taikomos miesto sukurtos taisyklės. Tačiau, kita vertus, pažymėti žuvusiųjų jūroje atminimą ne prie jūros būtų netinkama.

P. Bekėža pritarė, kad nėra nustatytos vietos ir tvarkos, kur būtų galima pažymėti žuvusiųjų jūroje atminimą. Pasiūlė atminimo lentelių vietą padaryti prie Albatroso paminklo, kaip buvo numatyta anksčiau.

O. Žalienė informavo, kad Lietuvos jūrų muziejus turi žuvusiųjų jūroje laivų ir žmonių registrą.

D. Elertas paaiškino, kad registras yra labai didelis ir nuolat pildomas. Visada kyla klausimas – ką registruoti: šiaip paskendusius, tik jūrininkus, ar pagal tautybę, ar pagal pilietybę, kurioje vietoje-

Baltijos jūroje ar toliau? Ir panašiai. Pritarė pasiūlymui pildyti sąrašą, kaip amžinybės knygą prie Albatroso paminklo. Pastebėjo, kad neįmanoma viskam sugalvoti tvarką, nes visko nesureguliuosi. Papasakojo, kad Liepojoje yra paminklas žuvusiems jūroje: Moteris ir apačioje lentelės su konkrečių laivų ar žmonių vardais. Klaipėdoje Albatroso paminklo paskirtis abstrakti: išplaukusiems ir negrižusiems. Iškyla klausimai- kur pabaiga, ko neregistruoti? Vieta - yra baigtinė sąvoka. Norvegai leidžia periodinį leidinį, kuriame surašomi visi žuvusieji jūroje.

V. Pakalniškis pastebėjo, kad siūloma įamžinti žmonių atminimą, kurie nuskendo jūroje ir jam nėra kapo, tai abstrakti lentelė, kurios paprašytų žuvusiojo žmogaus artimasis.

R. Žiubrys pritarė V. Matučio siūlymui legalizuoti žuvusių jūroje atminimo įamžinimą. Pasiūlė, kad tai galėtų būti kabliukas, ant kurio kiekvienas galėtų pakabinti lentelę bei nuolat pildomas registras. Jeigu lentelės nebėliks po 10 m. tai ir nereikia, nes tai ne kapas- tiesiog tiek tesėsi atminimas.

A. Kaupas pasiūlė įvertinti poreikį, paskelbti apie tokią idėją, atsiklausti žmonių.

R. Lučka pastebėjo, kad reikia apsispręsti kokie duomenys apie žmogų skelbiami registre ir ką įtraukti: nuskendo vykdydamas pareigas, pramoginės žvejybos metu, nuskendo girtas ir pan.

Posėdį paliko O. Žalienė.

P. Bekėža pasiūlė balsuoti už V. Matučio pateiktus pasiūlymus iš eilės.

Kas už tai, kad siūlyti Klaipėdos miesto savivaldybei, pasitarus su paminklo „Albatrosas“ skulptoriumi ir architektu, ieškoti vietos, kur būtų galima kabinti atminimo lenteles žuvusiems prie paminklo „Albatrosas“?

BALSUOTA: UŽ-1, PRIEŠ-8, SUSILAIKĖ 2

NUTARTA:

1. Nepritarti V. Matučio siūlymui, kad Klaipėdos miesto savivaldybė, pasitarus su paminklo „Albatrosas“ autoriumi ir architektu, ieškotų vietos žuvusiųjų jūroje lentelėms pakabinti prie paminklo „Albatrosas“.

BALSUOTA: UŽ-1, PRIEŠ-8, SUSILAIKĖ 2

2. Nepritarti V. Matučio siūlymui, kad Jūrinės kultūros koordinacinė taryba toliau pildytų žuvusiųjų jūroje registrą.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

3. Prašyti Lietuvos jūrų muziejaus tęsti žuvusiųjų jūroje laivų ir žmonių registrą. Siūlyti Lietuvos jūrų muziejui, kad registras būtų prieinamas visuomenei internetinėje erdvėje.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

4. Dėl V. Matučio 1 ir 3 pasiūlymų, diskutuoti kitame JKKT posėdyje. Į posėdį pasikviesti K. Pūdymą, paminklo „Albatrosas“ autorių, siekiant pasitarti ar būtų galima įkomponuoti prie paminklo nuorodą į registrą.

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

3. SVARSTYTA. Informacija apie ankstesnių sprendimų vykdymą, tolesnių veiksmų aptarimas.

Pranešėjas - Petras Bekėža, Lietuvos jūrininkų sąjungos pirmininkas, Jūrinės kultūros koordinacinės tarybos pirmininkas.

P. Bekėža priminė, kad JKKT siūlė 2019 metus Klaipėdoje pavadinti Didžiojo Elingo metais, tam pritarė Žymių žmonių, istorinių datų, įvykių įamžinimo ir gatvių pavadinimų suteikimo komisija. Informavo, kad dėl pavadinimo suteikimo 2019 metams kalbėjęs su Komisijos pirmininku V. Čepu ir Kultūros skyriaus vedėju N. Lendraičiu. Buvo nutarta, kad dar šiemet reikia rengti Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos sprendimo projektą dėl Didžiojo Elingo metų pavadinimo suteikimo 2019 m., kadangi veiksmai ir lėšos planuojami iš anksto.

P. Bekėža pristatė asociacijos Nacionalinė teisingumo ir gynybos sąjungos (toliau – NTGS) valdybos nario Tomo Markevičiaus atsiliepimą, atsiųsta el. paštu į JKKT atsakymą dėl NTGS prašymo įvertinti Kultūros paveldo departamento direktorės D. Varnaitės veiksmus.

NUTARTA:

1. Kitas Jūrinės kultūros koordinacinės tarybos planuojamas 2017 m. lapkričio 14 d.

Numatoma darbotvarkė:

1. Dėl jūrinių pavadinimų suteikimo metams.

Atsakingi: A. Kaupas, G. Kutka, V. Žulkus

2. Dėl žuvusiųjų jūroje atminimo įamžinimo.

Atsakingas: V. Matutis

3. Informacija apie ankstesnių sprendimų vykdymą, tolesnių veiksmų aptarimas.

Atsakingi: P. Bekėža ir R. Mažonienė

Nutarimas priimtas bendru sutarimu.

Posėdis baigėsi 2017 m. spalio 10 d. 17 val.

Posėdžio pirmininkas

Petras Bekėža

Posėdžio sekretorė

Raimonda Mažonienė